

נספח

מסמך 1234567

ציור א - הסעות בחנם ובתשלום

כאשר אדם הנוהג ברכב עובר ליד תחנת אוטובוסים ומבחין בחבירו שעומד וממתין בתחנה לבואו של האוטובוס, מותר לו לעצור ולהסיעו למקום חפצו. ואע"פ שלכאורה נמצא שחברת האוטובוסים מפסידה מחמת מעשיו, אין לאוסרו זאת מכמה טעמים, (א) מצד עני המהפך בחררה כיון שעדיין אין להם דין מהפך. (ב) מדין טירחה, שהרי לא הם לבדם טרחו להעמיד המושבים והסככות של התחנות, שאף השלטונות וגורמים נוספים משתתפים בזה, מוכח שמעמידים זאת לטובת הציבור הרחב ולא רק עבור נוסעי האוטובוסים. (ג) פשוט שאין לתחנות אלו דין מצודת חבירו מפני שאינם רק לשרת את הנוסעים בלבד, שכל הצריך מגן ומחסה מחמת הגשמים והשמש היוקדת יעמוד שם, לכן אין העומדים שם נחשבים כדגים הנמצאים במצודת חבירו. ויותר מכך כל נהג עצמאי יכול לעבור שם ולעצור ולהעלות נוסעים אף בתשלום. (ד) אין בזה משום יורד לאומנותו של חבירו שהחברה הגדולה תמשיך אף היא להתקיים אף בלא הנוסעים הבודדים האלה. (ה) בהרבה מקומות הדרך המקובלת היא שלכתחילה עומדים בתחנות אלה גם כאשר ממתנים להסעה פרטית, וישנם חוגים שהגברים מסרבים לנסוע בתחבורה מעורבת וכו', ומסיבות נוספות, שאף כאשר יגיע האוטובוס לא יעלו עליו. ובכמה מקומות יעמדו שם נוסעים במכוון לכתחילה באופן שרק לאחר מכן כאשר תזדמן ההסעה יחליטו עם מי לנסוע, שמא יש להם עדיפות לרכב קטן שיסע מהר, ולא יעצור בתחנות רבות בנסיעתו, וביתר צניעות ומיעוט נוסעים הגורמים לדוחק של אנשים, ואולי יקרב אותו יותר ליעדו, ומאידך החברות הגדולות בדרך כלל הינם מסודרות יותר בלוח זמניהם, יש להם ביטוח, ונהגיהם יותר מוסמכים. ואדרבה אם נחייב אפילו אדם שהתכוין לנסוע עם האוטובוס, שיהיה חייב ליסוע רק כך, הרי אנו מפסידים את הנוסע וכובלים אותו במגבלות שיש בנסיעה באוטובוס (ע' מש"כ בסי"ח סל"ד סל"ט ובהערה על ס"י).

אך במצב שיש חברת נסיעות קטנה, אשר יחדו לעצמם קרן זוית ששם עומדים וממתנים כל הרוצים לנסוע אתם [ואינו על אם הדרך], ועומד שם סדרן של

אדם שעבר על דין תורה, מעיקרא היה ראוי לו ומעשיו גרמו להפסידו ממנו ועל אדם זה שכפועל גרם לו ההפסד נאמר מגלגלין חובה על ידי חייב.

שערי שער השנת גבול במשא ומתן משפט

החברה המטפל בנוסעים ומסיעים, ומשקיעים מאמץ רב ושירחה בעסק זה, וכל הבא למקום זה בודאי מתכוין הוא לנסוע רק עמם, אסור לנהג אחר שאינו מבני חברה זו לעבור שם ולקחת את הממתינים הללו ולהסיעם ליעדם. [למה הדבר דומה, לאדם שהזמין מונית להסיעו, וכשמוע נהג אחר כן, קפץ בראש והגיע למקום ושיכנע את האדם ליצטרף לנסיעתו ולא לראשון], ואיסור זה הוא מכמה טעמים מהלכות הנזכרים בשער זה. אלא שאף בזה כאשר מטרת הנהג השני היא לשם חסד בעלמא ללא שום ריוח כלל, יתכן שאין בזה איסור, כגון כאשר עבר שם וראה קרובו או ידידו ממתינים. אולם גם בזה אם הנוסעים כבר סיכמו אם הנהג הראשון אין לשני לעשות חסדים במקום שחב לאחרנא.

אוצר החכמה

ציור ב - מכירת ספרי לימוד יד שניה

בימינו, בתי הספר מחייבים [מטעם השלטונות] ללמוד לימודי חול מתוך ספרים מסוימים היוצאים לאור למטרות אלו. ספרים אלה למרות שצורת הדפוס והכריכה שלהם הינם מהסוגים הזולים ביותר, וכך מחירם אמור להיות מוזל היות ונצרכת כמות גדולה של ספרים שמוכנים יחדיו, כיון שאין תחרות בשוק זה, מחירם עולה פי כמה מהספרי קודש, ולכאורה אין שום הסבר הגיוני לכך.

והנה קמו כמה גמ"חים אשר לפני תחילת שנת הלימודים מארגנים החלפות ומכירות של ספרים אלו ביד שניה, וזאת בכדי להקל על משפחות ברוכות ילדים שמתפרנסים בדוחק, ומדי שנה נופלת עליהן ההוצאה הגדולה הלזו, ואשרי חלקם.

אין בזה איסור של יורד לאומנותו של חבירו, שהרי המוציאים לאור מרוויחים היטב מרוב רובם של התלמידים הרוכשים ספרים חדשים מידי שנה. ואדרבה כל אדם שקנה את הספר, זכותו אף למוכרו אחר כך לאדם אחר, ואם נאסור זה עליו, אין לך הפסד גדול מזה. ועוד היתכן שיש עדיפות לתקנת השוק בסדר הקיים מטעם השלטונות, מעל הסדר של הגמ"חים הנ"ל, ואם מפני שפלוני או אלמוני הצליחו לשדל השלטונות לחייב כל בתי הספר להשתמש דוקא בספר שהוא הוציאו לאור, נחשב הדבר כאילו כל התלמידים נצודים כבר במצודה שלו! ועל הטירחה שהוא השקיע כבר קיבל תמורתו טבין ותקילין הרבה מעבר למה שקיבלו יתר מחברי ספרים כאלו. ולפי זה פשוט שכל העוסקים והמסייעים בגמ"חים כאלה, מצוה גדולה תחשב להם ושכרם הרבה מאד.